

2016-02-16

Justitiedepartementet

Remissyttrande över Ds 2015:49 – Översyn av straffbestämmelsen om kontakt med barn i sexuellt syfte

RFSL (Riksförbundet för homosexuellas, bisexuellas, transpersoners och queeras rättigheter) har beretts tillfälle att yttra sig över departementspromemorian *Översyn av straffbestämmelsen om kontakt med barn i sexuellt syfte*. RFSL lämnar härmed följande synpunkter.

Sammanfattning

RFSL ställer sig positivt till utredningens förslag att rubriceringen av brottet *kontakt med barn i sexuellt syfte* ändras till *åtgärd för att möta ett barn i sexuellt syfte*.

RFSL ställer sig positivt till utredningens förslag att rekvisitet ”vidtar någon åtgärd som är ägnad att främja ett sådant sammanträffande” tas bort i förslag till ny lydelse av 6 kap. 10 a § brottsbalken.

RFSL ställer sig positivt till utredningens förslag att utvidga straffansvaret i 6 kap. 10 a § brottsbalken genom införande av rekvisitet ”för barnet föreslår ett sammanträffande”.

RFSL avstår från att framföra någon synpunkt på utredningens förslag i övrigt.

RFSL:s synpunkter

RFSL vill inledningsvis citera vad som anges om sexuella övergrepp i förbundets principprogram:

Om en person ofrivilligt, eller till följd av beroendeställning, blir inbegripen i eller utsatt för sexuella handlingar är detta övergrepp och uttryck för makt, inte sexualitet. RFSL tar avstånd från alla former av sexuella övergrepp och ofrivilligt sexuellt våld. Våldtäkt och sexuella övergrepp mot barn som begås av vuxna är särskilt allvarliga. Sexuella handlingar som förorsakar någon människa ofrivillig skada eller lidande kan aldrig accepteras.

Samma utgångspunkt, att sexuella övergrepp som begås mot barn av vuxna är särskilt allvarliga, kan gällande svensk strafflagstiftning på området betraktas ha. Det är också mot denna bakgrund RFSL uppfattar att utredningen om eventuell skärpning av brottet kontakt med barn i sexuellt syfte kommit till stånd.

Utredaren påvisar att det, sedan brottet infördes 2009, förekommit ett stort antal polisanmälningar vilka rubricerats som *kontakt med barn i sexuellt syfte*, men som inte gått att

utreda vidare som detta brott. Detta då avsikten med brottet varit att straffbelägga träffande av en överenskommelse om möte i syfte att begå ett sexualbrott mot ett barn, inte att straffbelägga själva kontakten med barn i sexuellt syfte som sker innan en eventuell överenskommelse om möte träffats. Det är därför välkommet att rubriceringen av brottet ändras till *åtgärd för att möta ett barn i sexuellt syfte*, vilket bättre överensstämmer som beskrivning av vad det är som brottet kriminaliserar. Utredarens bedömning att fler anmälningar därmed på tidigast möjliga stadium skulle kunna utredas som ett sexuellt ofredande förefaller rimlig.

Utredaren konstaterar i sin bedömning av om straffansvaret för *kontakt med barn i sexuellt syfte* är lämpligt utformat att det kan ”konstateras att tillämpningsområdet blivit mycket snävt och att bestämmelsen endast i ringa utsträckning möjliggör rättsliga ingripanden för att förhindra planerade sexuella övergrepp mot barn” (sid. 89). Att rekvisitet ”vidtar någon åtgärd som är ägnad att främja ett sådant sammanträffande” ingår i konstruktionen av brottet *kontakt med barn i sexuellt syfte* lyfts fram som en betydande orsak till att tillämpningsområdet blir snävt. Detta rekvisit föreslår utredaren tas bort så att det därmed blir straffbart att träffa en överenskommelse om möte i syfte att begå ett sexualbrott mot ett barn utan att även ha vidtagit någon åtgärd för att främja att ett sådant möte kommer till stånd. RFSL instämmer med utredarens slutsats att det är lämpligt att ta bort detta rekvisit, bl.a. mot bakgrund av att något fler sexualbrott mot barn sannolikt skulle kunna förhindras om så sker. Det är omöjligt för barnet att veta om gärningsmannen avser infinna sig till ett överenskommet möte, varför endast överenskommelse om ett sammanträffande får anses försätta barnet i tillräcklig fara för att själva överenskommelsen, utan vidtagande av åtgärd för att främja ett möte, får anses räcka för att utgöra en brottslig handling. Därutöver kan en föreställa sig att den vuxne kan komma att fortsätta sin kontakt i enskilda fall med ett barn efter att ett första överenskommet möte inte förverkligats. Detta i syfte att förverkliga att ett möte, i syfte att begå ett sexualbrott, vid ett framtida tillfälle kommer till stånd.

Utredaren föreslår vidare att straffansvar för *kontakt med barn i sexuellt syfte* även ska inträda när gärningsmannen ”i syfte att mot ett barn under femton år begå en gärning för vilken straff föreskrivs i 4, 5, 6, 8 eller 10 §, för barnet föreslår ett sammanträffande”. Utredaren redovisar dock dessförinnan en utförlig argumentation för att det, företrädesvis på grund av problem med att bevisa uppsåt, är olämpligt att straffansvaret inträder så tidigt som då ett förslag om möte framläggs. Det är motstridigt att utredaren så utförligt argumenterar emot sitt eget förslag. Som ett centralt problem framhålls att det så kallade överskjutande uppsåtsrekvisitet, att gärningsmannens åtgärder ska syfta till att begå i detta fallet sexualbrott mot barn, som tillämpas inom svensk rättsskipning gör bevissvårigheterna betydande. Utredaren framför (sid. 99): ”Ett utvidgat straffansvar skulle därför troligen möjliggöra straffrättsliga ingripanden i marginellt fler fall än med dagens strafflagstiftning. Med hänsyn till de krav på rättssäkerhet och effektivitet som måste ställas för en utvidgad kriminalisering finns inte tillräckligt starka skäl att utvidga straffansvaret.” I stället pekar utredaren på att brottsrubriceringen sexuellt ofredande kan användas i större utsträckning av rättsväsendet i fall med kontakter med sexuellt innehåll, över internet och på andra vis, som sker mellan vuxna och barn. RFSL menar dock att utredaren ändå framför tillräckligt med stöd för ett utvidgat straffansvar till att gälla även förslag om sammanträffande för att RFSL ska kunna ansluta sig till det förslag utredaren lägger fram. Stöd för den lagändring som utredaren föreslår är då främst den utvidgade kriminaliseringens avskräckande effekt och att en

tidigarelagd kriminalisering förhoppningsvis ger en något förstärkt möjlighet för polisen att ingripa mot en gärningsman på det förberedande stadiet till ett eventuellt sexualbrott.

När det gäller utredarens förslag i övrigt avstår RFSL från att ha framföra några synpunkter.

Ulrika Westerlund
Förbundsordförande

Christian Antoni Möllerop
Vice förbundsordförande

Lars Jonsson
Politisk handläggare